

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

เดรีคาดา เป็นคัมภีร์ภาษาบาลีอยู่ใน ขุททกนิกาย สุตตันตปิฎก แต่งด้วยคำประพันธ์ ร้อยกรอง มีคุณค่าทั้งในทางธรรม และความงามแห่งอรรถรสทางภาษา ซึ่งได้ประมวลเอาความรู้สึกนึกคิดและประสบการณ์ชีวิตของพระอรียสาวิกาไว้อย่างน่าสนใจ ได้มีการบรรยายความรู้สึกนึกคิดและประสบการณ์ชีวิตของพระอรียสาวิกาเหล่านั้นอย่างตรงไปตรงมาและเรียบง่ายอย่างที่ท่านได้ประสบในชีวิตประจำวัน รวมทั้งภาษารูปแบบคำประพันธ์ตลอดจนสำนวนลีลาโวหารและเนื้อหาสารคดีธรรมในเดรีคาดาก็เป็นเรื่องที่น่าสนใจควรแก่การศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

นักปราชญ์ทางวรรณคดีอินเดียที่มีชื่อเสียงหลายท่านได้กล่าวถึงเดรีคาดาไว้อย่างน่าสนใจ นับตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ดังนี้

ในปี ค.ศ. 1927 มอริส วินเตอร์นิทซ์ (Maurice Winternitz) กล่าวถึงเดรีคาดา มีความว่า เป็นบทร้อยกรองเกี่ยวกับศาสนา ซึ่งจัดอยู่ในชั้นผลงานอันยอดเยี่ยมของร้อยกรองประเภทลำนำของอินเดีย นับจากบทสวดของคัมภีร์ฤคเวทจนถึงบทลำนำของกาลิทาสและอมรุมิ 522 คาถา พระเดรีผู้กล่าวคาถามี 73 รูป และตามประเพณีมีความเห็นว่าพระเดรีเป็นผู้กล่าวคาถาเหล่านั้น¹

¹ Maurice Winternitz, A History of Indian Literature

Vol. II. Buddhist Literature and Jaina Literature Translated by Mrs. S. Ketkar and Miss H. Kohn (New Delhi: Oriental Book Reprint Corporation, 1977), pp. 100-101.

ในปี ค.ศ. 1930 ไอ บี ฮอร์เนอร์ (I.B. Horner) ได้กล่าวถึงเดรีคาตามีใจความว่า เป็นบทร้อยกรองของพระเถรี 73 รูป แต่จริง ๆ แล้วมีเพียง 71 รูปเท่านั้น นอกจากนี้ยังเป็นกลุ่มของพระเถรีผู้เป็นสาธุศิษย์ของพระปญฺจาจาราเถรี พระเถรีเหล่านี้มีชีวิตอยู่สมัยพุทธกาล²

ในปี ค.ศ. 1938 จี พี มะละละเสเกระ (G.P. Malalasekera) ได้พูดถึงเรื่องเดรีคาตาความว่า เป็นหนังสือเล่มที่ 9 ของพระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย มีลักษณะเหมือนกับเดรคาตัจฉเป็นวรรณคดีที่มีคุณสมบัติเฉพาะในบรรดาวรรณคดีของโลก³

ในปี ค.ศ. 1943 วิลเฮล์ม ไกเกอร์ (Wilhelm Geiger) ได้กล่าวถึงเดรีคาตามีความว่า

เดรีคาตาเป็นบทร้อยกรองที่เป็นประมวลคาถาที่เชื่อกันว่าเป็นถ้อยคำของพระเถรีผู้มีชื่อเสียง คาถาเหล่านี้แสดงหลักฐานว่าเป็นวรรณคดีทางพุทธศาสนารุ่นเก่า ส่วนผู้แต่งตามประเพณีเชื่อกันว่า พระเถรีเป็นผู้กล่าวคาถาเหล่านี้ แม้ว่าการเชื่อว่าพระเถรีเหล่านี้เป็นผู้กล่าวคาถาจะเป็นสิ่งที่ขาดเหตุผลก็ตาม อย่างไรก็ตามเดรีคาตาก็ไม่ใช่เป็นผลงานที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของนักปราชญ์คนเดียว เดรีคาตามี 522 คาถา แบ่งออกเป็น 16 นิบาต เรียกว่า เอกกนิบาต ทุกนิบาต...ตามจำนวนคาถาที่เชื่อว่าพระเถรีแต่ละรูปกล่าว⁴

ส่วนนักปราชญ์ไทยก็มีหลายท่านที่ได้กล่าวถึงเดรีคาตา เช่น ศรี นาคะประทีป กล่าวถึงเดรีคาตา

เดรีคาตาคือ คาถาที่เข้าใจกันว่าเป็นของพระเถรีที่กล่าวไว้ตั้งแต่ครั้งพุทธกาล หรือเป็นคาถาที่เกี่ยวกับพระเถรีผู้เป็นพระอรหันต์ แม้พระเถรีมิได้กล่าวเอง เช่น มาร

²I.B. Horner, Women Under Primitive Buddhist Laywomen and Almswomen (London : George Routledge & Sons. 1930), p. 162.

³G.P. Malalasekera, Dictionary of Pali Proper Names 2 Vols, reprinted ed. (London : The Pali Text Society, 1974), I : 1047.

⁴Wilhelm Geiger, Pali Literature and Language Translated by Batakrishna Ghosh. (New Delhi : Oriental books Reprint Corporation 1968), p. 21.

กล่าวกับพระเดรี เป็นต้น พระธรรมปาละ ได้ค้นหาประวัติของพระเดรีซึ่งเป็นเจ้าของ
ถาดานัน ๗ แล้วมารวบรวมเข้าเรื่องเรียกหนังสือของท่านว่า ปรมัตถที่ปนีเดรีคาตา⁵

สุภาพรรณ ฌ บางข้าง กล่าวถึงเดรีคาตาไว้ในหนังสือประวัติวรรณคดีบาลีในอินเดียและ
ลังกาว่า "เดรีคาตาเป็นคัมภีร์คู่กับเดรคาตาที่ได้รวบรวมร้อยกรองซึ่งเป็นคำบรรยายประสพการณ์
ของการปฏิบัติธรรมและการบรรลุธรรม ตลอดจนหลักธรรมที่เป็นแนวในการปฏิบัติธรรมของพระเดรี
ผู้บรรลุอรหันตผลจำนวน 71 รูป รวมคาถาร้อยกรองทั้งหมด 524 คาถา"⁶

เดรีคาตาจึงกล่าวถึงคำพูดของพระเดรีผู้เป็นพระอรหันต์หรือ พระโอรสที่พระพุทธเจ้า
สอนพระเดรีหรือด้วยคำที่บุคคลอื่น ๆ พูดกับพระเดรีมีคาตาตามคัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาบาลีอักษรไทย
จำนวน 524 คาถา ตามพระไตรปิฎกอักษรโรมัน 522 คาถา ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติ ชำติสกุลของพระเดรี มูลเหตุที่ออกบวช
เนื้อหาสารคดีธรรม ตลอดจนการใช้ภาษารูปแบบคำประพันธ์ด้านฉันทลักษณ์ที่ปรากฏอยู่ในเดรีคาตานัน

แนวเหตุผลในการวิจัย

เดรีคาตาเป็นคำประพันธ์ร้อยกรองอยู่ในพระไตรปิฎกมีจำนวน 524 คาถา บรรยาย
ความรู้สึกนึกคิดประสพการณ์ในชีวิต และข้อธรรมต่าง ๆ ของพระเดรีชั้นผู้ใหญ่ 71 รูปกับอีก 2 กลุ่ม
ของพระเดรีอันเป็นเรื่องน่าสนใจ ควรแก่การศึกษาวิเคราะห์โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านฉันทลักษณ์ การ
ใช้ภาษาเพื่อให้เกิดความงามในแง่เสียงและความหมาย ตลอดจนสารคดีธรรมเพื่อขยายความรู้เรื่อง
ลักษณะภาษาบาลีและข้อธรรมะในพุทธศาสนาที่ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎกให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

*Mrs. Rhys Davids ได้เขียนในคำนำของหนังสือแปลเดรีคาตา ชื่อ
Psalms of the Sisters เมื่อปี ค.ศ. 1909 หน้า XVI ว่าพระธรรมปาละเป็นอรรถกถาจารย์
ผู้มีชื่อเสียงดีเด่นมากท่านมีชีวิตอยู่ในราวคริสต์ศตวรรษที่ 5 หรือ 6 ก่อนหรือหลังพระพุทธโสะไฉ่นาน

⁵ตรี นาคะประทีป, ปรมัตถที่ปนี เดจ เดรีคาตา (กรุงเทพ : โรงพิมพ์ไท, 2462),
หน้า 1.

⁶สุภาพรรณ ฌ บางข้าง, ประวัติวรรณคดีบาลีในอินเดียและลังกา (กรุงเทพมหานคร :
ศกคิโสภการพิมพ์, 2526), หน้า 116.

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องเดรีคาถานี้ ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาในด้านความเป็นมาของเดรีคาถา การใช้ภาษาเพื่อให้เกิดความงามในแง่เสียงและความหมายและรูปแบบฉันทลักษณ์ในการเสนอเนื้อหา สารคดีธรรมและแนวความคิดของพระเดรีชั้นผู้ใหญ่ปรากฏในเดรีคาถา ดังนั้นผู้วิจัยจึงอาศัยหลักฐาน และข้อมูลจากพระไตรปิฎกและอรรถกถาเป็นหลักในการวิจัย

ขั้นตอนของการวิจัย

1. รวบรวมข้อมูลชนปฐมภูมิและทศกัณฐ์เกี่ยวกับเดรีคาถา จำนวนพระเดรีจากคัมภีร์ พระไตรปิฎกและอรรถกถา หนังสือ และตำราอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัย ทั้งที่เป็นภาษาบาลี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด
3. เรียบเรียงผลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์แล้ว เสนอผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ให้ความรู้เรื่องประวัติ สาเหตุการออกบวช เนื้อหาสารธรรม ทัศนคติของพระเดรี
2. ให้ความรู้ด้านภาษาบาลี การใช้ภาษาบาลีเพื่อให้เกิดความงามในแง่เสียงและความหมาย ตลอดจนรูปแบบคำประพันธ์ฉันทลักษณ์ด้านภาษาบาลี